

Sosyal Becerileri De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Becerileri De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30567>

Özet

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (SBÖ), 7 ile 12 yaş arasındaki okul çağı çocuklarının sosyal yeterliliklerini ve beceri düzeylerini ölçmek amacıyla **Sosyal Beceriler** alanında geliştirilmiş kapsamlı bir psikometrik araçtır. Ölçek, Gönül Akçamete ve Hakan Avcıoğlu tarafından 2005 yılında gerçekleştirilen kapsamlı bir geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda kullanıma sunulmuştur. SBÖ, çocukların temel konular, ilikili iletişim, duygusal ifade, kendini kontrol etme ve bilişsel problem çözme gibi kritik sosyal alanlardaki performanslarının 12 farklı alt boyut üzerinden değerlendirilmektedir. Bu ölçek, özellikle gelişimsel farklılıklar gösteren veya sosyal adaptasyon sorunları yaşayan çocukların ihtiyaçlarının belirlenmesinde önemli bir araç olarak hizmet vermektedir.

Ölçeğin geliştirme süreci, hem kapsam geçerliliği hem de yapı geçerliliği analizlerini içermiş olup, yüksek düzeyde iç tutarlılık sergilemektedir. Elde edilen psikometrik veriler, SBÖ'nün Türk kültürüne uyarlanmış ve standardize edilmiş, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Ölçek, toplam 69 maddeden oluşmakta ve değerlendirme 5'li **Likert** tipi bir derecelendirme sistemi ile yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Beceriler, Sosyal Yeterlilik, Çocukluk Dönemi, Ölçek Geliştirme, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, Psikometrik Araç, 7-12 Yaş Grubu, Akçamete.

Yazarlar

Gönül Akçamete, Hakan Avcıoğlu

Amaç

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, 7 ila 12 yaş arasındaki ilköğretim çağı çocuklarının sosyal etkileşim ve adaptasyon becerilerini çok boyutlu bir perspektifle nicel olarak ölçmektir. Ölçek, çocukların sosyal ortamlarda sergilediği yeterlilikleri, davranışsal tepkileri ve duygusal düzenleme kapasitelerini belirlemeyi hedefler.

Ölçek, profesyonellere (psikologlar, eğitimciler ve özel eğitim uzmanları) çocukların hangi spesifik sosyal beceri alanlarında desteğe ihtiyaç duyduğunu saptama imkanı sunar. Bu sayede, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) geliştirilmesi ve sosyal beceri eğitimlerinin etkinliğinin izlenmesi için sağlam bir temel oluşturur.

Yapı

SBÖ, **sosyal beceri** kavramının 12 temel alt boyutta ele alan çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, sadece davranışsal çöktürlara değil, aynı zamanda bu davranışların altında yatan bilişsel ve duygusal süreçlere de odaklanmaktadır. Ölçek, toplam 69 maddeden oluşmaktadır ve her bir madde, çocukların sosyal durumlara karşı tipik tepkilerini ölçmeyi amaçlar.

Ölçeğin kapsamındaki temel yapılar, sosyal etkileşimin başlangıcından (ilişkiyi başlatma) sürdürülmesine (ilişkiyi sürdürme), duygusal ifadeden (duygusal beceriler) çatışma yönetimine (saldırgan davranışlarla başa çıkma) kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu bütüncül yaklaşım, sosyal becerilerin karmaşık ve çok yönlülüğünü yansıtmaktadır.

Geçerlik

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin **geçerliliği**, kapsam geçerliliği ve yapı geçerliliği olmak üzere iki ana yöntemle incelenmiştir. Kapsam geçerliliği, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen sosyal beceri alanlarını yeterince temsil edip etmediğini kontrol etmiştir.

Yapı geçerliliği çalışmaları ise faktör analizi teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu analizler sonucunda, maddelerin altında yatan on altı faktör tanımlanmıştır. Bu faktörlerin maddelerle olan ilişkisi ve ortak varyanslar incelenmiştir; on altı maddenin ortak varyanslarının .454 ile .911 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Bu yüksek ortak varyans değerleri, maddelerin ölçülmek istenen psikolojik yapıyı güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık **güvenirliliği**, alt boyutlar bazında **Cronbach Alfa** katsayıları hesaplanarak elde edilmiştir. Bu analiz, ölçeğin farklı alt boyutlarının ne derece tutarlı ve kararlı ölçümler sağladığını ortaya koymuştur.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin 13 alt boyutuna ilişkin **Cronbach Alfa** katsayıları .70 ile .98 arasında değişmektedir. Bu katsayı aralığı, psikometrik standartlar açısından oldukça yüksek bir iç tutarlılığa işaret ederek, ölçeğin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamaktadır. Özellikle .98 gibi yüksek değerler, bazı alt boyutların neredeyse mükemmel bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla yürütülen faktör analizi çalışmaları, ölçek maddelerinin altında yatan temel boyutları netleştirmiştir. Analizler, Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin temel olarak 12 alt boyutta organize olmasına rağmen, yapısal olarak

16 farklı faktörün tanımlanabileceğini ortaya koymuştur.

Bu on altı faktörün tanımlanması, sosyal becerilerin beklenenden daha fazla ince ayrılmış olan bileşenlerden oluştuğunu göstermiştir. Maddelerin ortak varyansları (%45.4 - %91.1) yüksekliği, çıkarılan faktörlerin ölçek maddeleri tarafından iyi bir şekilde temsil edildiğini ve yapısal bütünlüğün güçlü olduğunu doğrulamaktadır.

Araç

Test Tipi: Geliştirme (Orijinal olarak Türk kültüründe geliştirilmiştir)

Format: 69 maddeden oluşan, 12 alt boyutlu derecelendirme ölçeği.

Dil Mevcut: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim Çağ Çocukları

Yaş Grubu: 7-12 yaş

Popülasyon Detayları: Tipik gelişim gösteren ve sosyal beceri eksikliği olan öğrencilerden oluşan örneklem grubu üzerinde standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: 5'li **Likert Ölçeği** (1= hiçbir zaman yapamaz - 5= her zaman yapar) kullanılarak derecelendirme yapılmaktadır. Ölçek, gözlem veya öğretmen/ebeveyn raporu formatında uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Gelişim, Çocuk Psikolojisi, Sosyal Öğrenme, Sosyal Uyum, Beceriyi Değerlendirme, **Cronbach Alfa**, Yapısal Geçerlik, Faktör Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: gakcamete@ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar Gönül Akçamete)

Yazışma Adresi: Gönül Akçamete, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

Çizimler, Ücret ve Test Yılı

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin geliştirme ve psikometrik çalışmaları 2005 yılında

tamamlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı genellikle ilgili yayınlara atıf yapılmasıyla mümkündür.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı bilgileri Abant Düzce Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayınlanmıştır. Orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [sosyal-becerileri-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](https://www.abantduzce.edu.tr/efdergi/ibuyuk/2005/5(2)/61-77.pdf)

Kaynaklar

Akçamete, G. ve Avcıoğlu, H. (2005). Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin (7-12 yaş) **geçerlik** ve güvenilirlik çalışması. *Abant Düzce Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 61-77.

Makalenin orijinal linki: [efdergi.ibu.edu.tr](https://www.abantduzce.edu.tr/efdergi/ibuyuk/2005/5(2)/61-77.pdf)

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

Ölçek, toplam 12 alt boyut ve 69 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlar ve örnek maddeler aşağıda listelenmiştir:

Temel Sosyal Becerileri (13m): Kaygıya temizlikle dikkat eder.

Temel Konuşma Becerileri (4m): Konuşmaya başlar.

İleri Konuşma Becerileri (5m): Konuşurken içinde bulunduğu ortama göre ses tonunu ayarlar.

İlişkili Başlatma Becerileri (5m): İlk tanıştığı kişiye kendisini tanıtır.

İlişkili Sürdürme Becerileri (6m): Birisine zarar verince özür diler.

Grupla İş Yapma Becerileri (7m): Grupta iş bölümüne uyar.

Duygusal Beceriler (6m): Beklenmeyen olumsuz duygular ifade eder.

Kendisini Kontrol Etme Becerileri (6m): Beklenmeyen rahatsız etmekten kaçınır.

Saldırgan Davranışlarla Başa Çıkma Becerileri (4m): Suçlamalar karşısında kendini savunur.

Sonuçları Kabul Etme Becerileri (3m): Beklenmeyen durumda bu durumu sakince karşılar.

Yönerge Verme Becerileri (4m): Gerekliğinde soru sorar.

Bilişsel Beceriler (6m): Bir problemi çözer.